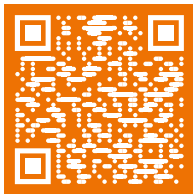

Periodična isključčenja

Na šta moram da obratim
pažnju?

Diese Broschüre ist auch in Deutsch erhältlich.

Cette brochure est également disponible en français.

Il presente opuscolo è disponibile anche in italiano.

This brochure is also available in English.

Este folleto también está disponible en español.

Esta brochura também está disponível em português.

Kjo broshurë gjendet edhe në gjuhën shqipe.

Bu broşür Türkçe olarak da mevcuttur.

Opšte informacije

Situacija sa snabdevanjem energijom u Švajcarskoj i Evropi je napeta. Prekidi u isporuci gasa u Švajcarsku i prekidi rada elektrana mogli bi da dovedu do toga da zimi ne bude dovoljno energije.

Ukoliko više ne bude obezbeđeno snabdevanje električnom energijom, Savezno veće i Savezna kancelarija za nacionalno ekonomsko snabdevanje će intervenisati merama podrške: uštede, zabrane korišćenja, kvote i, kao poslednja mera, isključenje regionalne mreže na nekoliko sati.

Ova brošura služi za individualno planiranje mera prevencije. Stoga sačuvajte brošuru.

Ako prilikom snabdevanja električnom energijom dođe do nestašice, Savez preduzima razne mere (plan u četiri koraka):

- 1** Kao prvu meru, Savezno veće bi uputilo apelena mere štednje stanovništvu.
- 2** Kao drugu meru, Savezno veće bi moglo zabraniti korišćenje određenih uređaja i objekata. Na primer, mogu postojati ograničenja u oblasti zatvorenih bazena i sauna.
- 3** Ako ove mere ne budu dovoljne, veliki potrošači bi morali smanjiti svoju potrošnju energije određeni procenat (kvota).
- 4** Ako ove mere i dalje ne pokazuju potrebne efekte, Savezno veće bi naredilo takozvano periodično isključenje mreže na nekoliko časova.

U ovoj brošuri radi se o četvrtoj meri: periodična isključenja mreže.

Šta su periodična isključenja?

Periodična isključenja, poznata i kao ciklična ili rotirajuća isključenja, planirana su isključenja mreže tokom kojih se pojedina područja i na njih priključeni potrošači isključuju sa snabdevanja električnom energijom na određeni vremenski period. To znači da će električna energija biti dostupna samo u redovnim ritmovima i u određenim oblastima (4 h / 4 h / 4 h ili 4 h / 8 h / 4 h, tj. 4 časa isključenja za 4 ili 8 časova snabdevanja).

Primer 4 h/4 h/4 h:

Od 8 časova do 12 časova NEMA električne energije;
Od 12 časova do 16 časova ima električne energije;
Od 16 časova do 20 časova NEMA električne energije;
itd.

Primer 4 h/8 h/4 h:

Od 7 časova do 11 časova NEMA električne energije;
Od 11 časova do 19 časova ima električne energije;
Od 19 časova do 23 časa NEMA električne energije;
itd.

Kada dolazi do periodičnih isključenja?

Ako je potražnja za električnom energijom veća od količine proizvedene električne energije, električna mreža može da padne («Blackout»). Da bi se ovo sprečilo, Savezno veće će narediti kontrolisana isključenja mreže u slučaju nestašice električne energije. Pretpostavlja se da će do planiranih isključenja doći samo u ekstremnim slučajevima i kada više faktora bude u interakciji. U faktore spadaju, između ostalog, prazni rezervoari, niske temperature, prekid rada elektrana ili nemogućnost uvoza električne energije.

Kako da saznam da li će i kada doći do isključenja snabdevanja električnom energijom?

Na konferenciji za medije Savezno veće će informisati o isključenjima. Tada ćete biti obavešteni u koje vreme i u kojem ritmu električna energija neće biti dostupna u vašem stambenom naselju (pogledajte primere levo).

**Kako se već
sada mogu
pripremiti?**

Napravite zalihu

(Pametna saveta – zaliha za hitne slućajeve):

- Napravite zalihe namirnica za nekoliko dana. Imajte na umu da se neke namirnice mogu ćuvati i bez hla-ćenja, a mogu se jesti i hladne ili bez kuvanja (pirinać, testenina, ųitarice, dvopek, konzervisana hrana, kafa, trajno mleko, suvo voće, itd.).
- Ako i dalje ųelite da pripremite topao obrok, pribor za kuvanje, kao npr. kuvalo, fondue rechaud ili plinski roštilj, praktićna je alternativa za zagrevanje hrane i vode. Prilikom korišćenja urećaja za grejanje i kuvanje sa otvorenom vatrom, uvek pazite na odgovarajuću ventilaciju (opasnost od trovanja ugljen-monoksidom).
- Ako morate da brinete o dojenćadima, maloj deci ili bolesnim ćlanovima porodice, tokom faza korišćenja elektrićne energije ima smisla iz predostroųnosti zagreјati hranu za bebe i/ili prokuvati vodu i ćuvati je u termalnim posudama radi odrųavanja toplote.
- Nabavite oko 9 litara vode za piće po osobi.
- Drųite zalihe baterijskih lampi, baterija, sveća, ųibica i upaljaća u kući da biste obezbedili svetlo u slućaju iskljućenja elektrićne energije. Ne ostavljajte zapaljene sveće bez nadzora.
- Pomoću radija na baterije ili auto-radija takoće moųete dobiti informacije od institucija u slućaju nestanka elektrićne energije.
- Toplina je posebno vaųna zimi. Debelim ćebadima i toplom odećom moųe se neko vreme nadomestiti prekid grejanja u slućaju nestanka elektrićne energije.
- Ako imate kamin ili peć na drva, nabavite drva, briket ili pelet.

- Pošto su bankomati takođe pogođeni u slučaju nestanka električne energije a elektronska sredstva plaćanja kao što su debitne i kreditne kartice ili mogućnost plaćanja putem pametnog telefona mogu da ne funkcionišu, Savezna kancelarija za nacionalno ekonomsko snabdevanje preporučuje da uvek imate nešto gotovine pri ruci.
- Osim toga, u zalihe spadaju sapun, toalet papir, komplet prve pomoći i lekovi.
- Ne zaboravite hranu za svoje kućne ljubimce.

Na šta moram da obratim pažnju ako je meni ili mojim članovima porodice trajno potrebno medicinsko zbrinjavanje?

Držite u zalihama lekove i higijenske potrepštine za nedelju dana. Razgovarajte sa svojim lekarom o nabavci električnih uređaja kao što su aparati za kiseonik ili kućnu dijalizu itd. Privatna lica koja su iz zdravstvenih razloga trajno zavisna od električne energije moraju samoinicijativno da odu u bolnicu PRE nego što počnu isključenja, jer će električne energije biti samo tamo tokom isključenja mreže.

**Šta radim
neposredno
pred
periodično
isključenje?**

- **Proverite da li su svi električni uređaji koji bi mogli da predstavljaju opasnost kada dođe električna energija isključeni (npr. ploče za kuvanje, pegle, itd.).**
- **Isključite svoje električne uređaje PRE nego što isključenje počne, da se ne bi oštetili pri ponovom uključenju.** Pri ponovnom uspostavljanju snabdevanja električnom energijom može da dođe do skokova napona koji mogu oštetiti osetljive uređaje.
- **Kada dođe električna energija, ponovo uključite uređaje jedan po jedan.** Time izbegavate opasnost od preopterećenja električne mreže.
- **Izbegavajte korišćenje lifta 15 minuta pre isključenja.**
- **Ne parkirajte u podzemnim garažama ili na parkiralištima obezbeđenim rampama.** U slučaju isključenja električne energije, rampa više neće raditi.
- **Izbegavajte nepotrebne telefonske pozivetokom isključenja.** Time izbegavate opasnost od preopterećenja mreže. Pozovite broj za hitne slučajeve samo u hitnim slučajevima. Umesto toga slušajte radio (SRF) kako biste se informisali. Za više informacija kontaktirajte mesta za okupljanje u hitnom slučaju u svojoj zajednici. Gde se ona nalaze, možete saznati u svojoj opštinskoj/gradskoj upravi, na informacionim pločama u naseljima ili na www.notfalltreffpunkt.ch.

**Na šta tokom
isključenja
električne
energije
moram aziti?**

Domaćinstvo

Da li moje namirnice ostaju u frižideru ili zamrzivaču sveže?

Za vreme isključenja, frižideri i zamrzivači trebalo bi da se otvaraju što ređe! Hrana ostaje hladna ili zamrznuta nekoliko sati čak i kada se uređaj ne snabdeva električnom energijom.

Hoću li tokom isključenja električne energije još uvek imati vodu za piće?

Po pravilu trebalo bi da bude obezbeđeno snabdevanje vodom za piće. Na mnogim mestima su ipak potrebne električne pumpe za funkcionisanje snabdevanja vodom za piće – tokom isključenja električne energije one bi morale da se pogone rezervnim generatorima za snabdevanje električnom energijom. U pojedinim slučajevima stoga može da dođe do prestanka snabdevanja vodom za piće. Obratite pažnju na preporuku za zalihe za hitne slučajeve (9 litara vode za piće po osobi nedeljno) i štedljivo koristite vodu.

Da li sistemi za otpadne vode rade tokom isključenja električne energije?

Za čišćenje otpadnih voda potrebna je električna energija. Stoga se ne može garantovati kontinuirano čišćenje otpadnih voda. Zato proizvodite što je moguće manje otpadnih voda. Ispiranje toaleta funkcioniše pod pritiskom vode i radi sve dok je zagantovano snabdevanje vodom za piće.

Da li tokom isključenja imam još tople vode?

Da, ako je bojler napunjen bar do pola kada počne isključenje, količina tople vode treba da bude dovoljna za nekoliko ljudi, na primer u višeporodičnoj stambenoj zgradi.

Da li tokom isključenja još funkcionise moje grejanje?

Ne samo grejanje na električnu energiju, već i grejanje na gas i ulje, toplotne pumpe, kao i mreže daljinskog grejanja zavise od električne energije. Stoga u slučaju isključenja mreže grejanje više ne radi.

Kako da osiguram da moj stan ostane topao?

Ventilirajte što je moguće manje tokom nestanka električne energije. Zatvorite sobna vrata. Zatvorite noću roletne i kapke na prozorima. Obucite toplu odeću.

Da li moj fotonaponski sistem još funkcionise kada više nema protoka električne energije?

Ne, osim ako nemate samodovoljno ostrvsko rešenje.

Šta više ne smem da radim?

Na šta moram da pazim?

- Izbegavajte liftove.
- Kod električnih garažnih vrata, automobil radije parkirajte napolju.
- Pre isključenja električne energije podignite električne roletne (preko dana).
- Prebacite električna vrata na ručni rad.

Telefonska i mobilna mreža

Da li telefonska i mobilna mreža još funkcionišu?

Gde god prolazi električna energija, načelno je moguće telefonirati. Predajnici na stubovima mobilne telefonije opremljeni su baterijama, tako da sistemi mogu da nastave da rade najmanje sat vremena u slučaju nestanka električne energije. Glavna čvorišta gde se sastaju signali sa više stubova prenosa mogu da funkcionišu do četiri sata bezelektrične energije. Pored toga, data centri opremljeni su rezervnim sistemima za snabdevanje električnom energijom koji mogu premostiti najmanje 72 časa. U slučaju dužeg nestanka električne energije može doći do pada telefonske i mobilne mreže.

Kako da uspostavim hitne pozive?

Ako mobilna telefonija i telefonska mreža više ne funkcionišu, idite na takozvano mesto za okupljanje u hitnom slučaju. Gde se ona nalaze, možete saznati u svojoj opštinskoj/gradskoj upravi, na informacionim pločama u naseljima ili na www.notfalltreffpunkt.ch.

Na mestu za okupljanje u hitnom slučaju dobićete informacije o situaciji i možete uputiti hitne pozive organizacijama za hitne intervencije. U kom periodu su mesta za okupljanje u hitnom slučaju otvorena, možete saznati preko radija ili na Alertswissu (www.alert.swiss ili aplikacije).

Pribavljanje informacija

Kako se mogu najbolje informisati?

Najbolje se možete informisati putem radija (SRF). Nabavite unaprijed radio na baterije (ne zaboravite rezervne baterije), auto-radio ili radio na kurbu.

Da li ću i dalje dobijati poštu?

Nestašica električne energije bi ozbiljno pogodila poštanski sistem. Ne može se garantovati redovna isporuka pošte. Stoga se mora računati sa kašnjenjima.

Da li ću još dobijati novine?

Zbog logističkih izazova i ograničenja u uređivačkom radu, ne može se garantovati pojavljivanje i isporuka dnevnih štampanih medija.

Medicinsko zbrinjavanje i hitni slučajevi

Koje zdravstvene ustanove i ustanove za negu nastavljaju s radom?

Veće bolnice će stalno raspolagati električnom energijom.

Na šta moram da obratim pažnju ako ja zavisim odnosno moji članovi porodice kojima je potrebna nega zavise od uređaja ili pomagala?

Privatna lica koja iz zdravstvenih razloga stalno zavise od električne energije (uređaj za kiseonik, aparat za kućnu dijalizu itd.) moraju samoinicijativno da odu u bolnicu PRE nego što počnu isključenja, jer će električna energija samo tamo biti dostupna za vreme periodičnih isključenja.

Da li ću dobiti sve lekove koji su mi potrebni?

Isključenja će biti najavljena unapred, preduzmite mere predostrožnosti i napravite kod kuće zalihu neophodnih lekova.

Kako da reagujem u medicinskom hitnom slučaju?

Ako vam je potrebna pomoć, pokušajte sa uobičajenim brojevima za hitne pozive. Ako telefonska mreža prestane da radi, idite do najbližeg mesta za okupljanje u hitnom slučaju ili zamolite komšinicu ili komšiju za pomoć ako ne možete sami da odete do mesta za okupljanje u hitnom slučaju. Lokacije mesta za okupljanje u hitnom slučaju možete saznati u svojoj opštinskoj/gradskoj upravi, na informacionim pločama u naseljima ili na www.notfalltreffpunkt.ch.

Šta da uradim u slučaju požara?

Nazovite vatrogasce. Ako telefonska mreža prestane da funkcioniše, otidite do najbližeg mesta za okupljanje u hitnom slučaju. Gde se ona nalaze, možete saznati u svojoj opštinskoj/gradskoj upravi, na informacionim pločama u naseljima ili na www.notfalltreffpunkt.ch. Blagovremeno se upoznajte sa rukovanjem aparatom za gašenje požara, protivpožarnim ćebetom i ormarom sa crevom za gašenje požara vodom (gde su u kući? Pročitajte uputstvo za upotrebu).

Drumski saobraćaj i javni prevoz

Da li mogu da koristim javni prevoz?

Tokom isključenja javni prevoz će biti strogo ograničen. Dizel autobusi će verovatno zameniti električne autobuse i tramvaje. Informacioni ekrani i automati za prodaju karata ne rade, autobusi ne saobraćaju po redovnom redu vožnje. Željeznički saobraćaj se otkazuje.

Da li drumska infrastruktura i dalje funkcioniše (semafori, ulična rasveta, pružni prelazi, rampe itd.)?

Periodična isključenja imaju uticaj na drumsku infrastrukturu: semafori i ulična rasvetaviše neće raditi, nestankom električne energije pogođeni su i pružni prelazi, rampe i tuneli (ventilacija i svetlo).

Da li mogu da točim gorivo tokom periodičnih isključenja?

Ne na benzinskim stanicama koje se nalaze u području isključenja. Stubovima za točenje goriva je potrebna električna energija za rad.

Vazdušni saobraćaj: Da li mogu i dalje da letim na odmor?

Snabdevanje električnom energijom u slučaju nužde dotičnih aerodroma podleže njihovim operatorima; da li će i kada će letenje biti moguće, ne može se reći u ovom trenutku.

Kupovina

Mogu li tokom periodičnih isključenja da idem u kupovinu?

U idealnom slučaju već ste obezbedili zalihe za hitne slučajeve, tako da se možete hraniti iz svojih zaliha tokom isključenja mreže. Ako ipak morate da idete u kupovinu, imajte na umu da su prodavači takođe pogođeni isključenjima – ne može se garantovati redovno radno vreme. Ponesite gotovinu.

Da li mogu još plaćati platnom karticom ili Twintom?

Ne, sistemi za kartično i mobilno plaćanje više ne rade. Pazite da uvek imate gotovinu kod sebe.

Koje mogućnosti kupovine ostaju ili prestaju da postoje?

To je teško predvideti. Filijale velikih prodavača mogu biti potpuno zatvorene. Eventualno su male prodavnice u naselju / seoske prodavnice i dalje otvorene. Radno vreme će biti prilagođeno.

Kako da se izborim sa nestašicama u domaćinstvu?

Pre nego što krenete u kupovinu, proverite mogućnost zamene u komšiluku i sa prijateljicama i prijateljima. Osim toga, negujte solidarno ponašanje prema starijim ili nepokretnim komšinicama i komšijama, kao i poznanicima – međusobno se pomažite.

Posao i škola

Da li tokom isključenja još moram ići na posao?

Unapred razjasnite sa svojim poslodavcem da li vam je dozvoljeno da ostanete u kućnoj kancelariji tokom isključenja ili morate da dođete na posao.

Hoće li škole u slučaju periodičnih isključenja biti zatvorene?

Rad škola će se održavati što je duže moguće.

**Korisne
internet
stranice i
informacije**

Savezna kancelarija za nacionalno ekonomsko snabdevanje

bwl.admin.ch

OSTRAL

ostral.ch

Stranica kampanje «Ne rasipajte»

nicht-verschwenden.ch

Telefonska linija 0800 005 005

hotline@bwl.admin.ch

Mesto za okupljanje u hitnom slučaju

notfalltreffpunkt.ch

Kontrolna lista zaliha

Piće i hrana

- 9 litara vode za piće po osobi
- Riža, testenina, bulgur, mahunarke itd.
- Konzervirana hrana sa povrćem, pečurkama i voćem
- Gotova jela (npr. rosti ili instant supa)
- Suvomesnati i riblji proizvodi
- Dvopek ili hrskavi hleb
- Žitarice, sušeno voće, orasi
- Tvrdi sir, topljeni sir
- Brašno, suvi kvasac
- Šećer, so, biber, bujon, ulje ili druge masti
- Džem, med, čokolada
- Trajno mleko, kondenzovano mleko
- Kafa, kakao i čaj
- Posebna hrana (npr. hrana za bebe ili kod netolerancije na hranu)

Kućna apoteka i higijena

- Sapun, dezinfekciono sredstvo, higijenske maske
- Toaletni papir
- Lični lekovi

Tehnika

- Radio na baterije
 - uklj. rezervne baterije, radio na kurbu
- Džepna lampa uklj. rezervne baterije
- Sveće, šibice, upaljač
- Plinsko kuvalo, fondi rechaud, roštilj
- Eksterna baterija

Ostalo

- Gotovina
- Hrana za kućne ljubimce

